

ХАНС ЛУДВИГ ФОН ЛИХТЕНЩАЙН [1589]

През 1585 г. група немски благородници, може би за да покажат колко голяма е била страстта да се пътува през техния век, предприели обиколка из страните на Леванта. На първо място в тази група се споменава Волф Христоф фон Ротенхан (1565—1605), благородник от Среднорейнска Германия. Интересно за него е това, че след завръщането си от пътуването из страните на Леванта основал в имението си баня по източен образец, мелница, пивоварна и цигларна работилница. Другият участник в групата бил Ханс Лудвиг фон Лихтенщайн, който произхождал от старинен аристократичен род и бил на служба при епископа на Айхщет. Третият компаньор бил Христоф фон Валенфелс, намиращ се на служба при бранденбургския херцог. Като четвърти участник в групата се споменава Ханс Лудвиг фон Мюнстер, съветник на вюрцбургския херцог.

Тези немски благородници, тръгвайки през 1585 г. от родината си, прекосили Италия, след това посетили някои Егейски острови, Египет, Палестина, Сирия и Мала Азия до Цариград, неизменно важен пункт в почти всички пътешествия из Леванта през онази епоха. Оттам чужденците през България, Сърбия и Унгария се завърнали в родината си. Единият от пътешествениците е описал странствованията на групата. Описанието му е било издадено едва през 1902 г. от Херман фон Ротенхан под заглавие: *Grosse Reisen und Begebenheiten der Herrn Wolf Christoph von Rotenhan, Herrn Hannss Ludwig von Lichtenstein, Herrn Christoph von Wallenfels und Herrn Hannss Ludwig von Münster nach Italien, Rhodus, Cypern, Türkei, besonders Constantinopel, nach Asien, Syrien, Macedonien, Egypten, in das gelobte Land etc. etc., Berg Sinai etc. 1585—1589. Aus den Niederschreibungen des Hanss Ludwig von Lichtenstein herausgegeben von Hermann Erhrn. von Rotenhan, München, 1902.*

Бележките на Ханс фон Лихтенщайн за балканските страни, през които той е минал през 1589 г., са доста кратки и сухи. Все пак окото и на този чужденец се е спряло на някои явления и перото му е записало някои подробности и чертици на тогавашния бит, които могат да бъдат полезно използвани от съвременните изследвачи на нашето минало.

Пътеписът на Лихтенщайн не е използван досега в нашата историческа литература и преводът на български език се дава за пръв път.

ГОЛЕМИТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ
НА ГОСПОДИН ВОЛФ ХРИСТОФ ФОН РОТЕНХАН,
ГОСПОДИН ХАНС ЛУДВИГ ФОН ЛИХТЕНЩАЙН,
ГОСПОДИН ХРИСТОФ ФОН ВАЛЕНФЕЛС,

ГОСПОДИН ХАНС ЛУДВИГ ФОН МЮНСТЕР ИЗ ИТАЛИЯ,
РОДОС, КИПЪР, ТУРЦИЯ, ОСОБЕНО ЦАРИГРАД, АЗИЯ, СИРИЯ,
МАКЕДОНИЯ, ЕГИПЕТ, СВЕТА ЗЕМЯ, ПЛАНИНАТА СИНАЙ И ПР. И ПР.
1585—1589

[48] И така на 18 юни [1588] потеглихме в божното име от Цариград. Господин ораторът д-р Бец¹ ни даде съпровод на разстояние една малка половин миля път и същата вечер се придвижихме до Понте пиколо.

На 20 с. м. потеглихме и през нощта бяхме в Силиврия, на 21, понеделник, пътувахме за Чорлу и вторник, 22, за Люлебургаз. След като някакъв посланик на връщане на това място заминал, оттогава на посланиците винаги се придават двама чауши с няколко слуги. Понеже този, (който ни бяха дали) се хранеше кучешки оскъдно, ядеше само веднъж на ден, както правим обикновено с овчарските кучета, затова не искаше на командированите чауши да се осигурява издръжка. Ето защо от това място те потеглиха преди нас и ние до Одрин трябваше да пътуваме без съпровод.

На 23, сряда, пътувахме за Хафса², на 24, четвъртък, за Адрианопел³, един хубав и голям град. На това място нашите съпровождачи и чаушите наново се присъединиха към нас.

На 25, този ден беше петък, пътувахме за Rubin⁴, където имаше извънредно хубава и просторна сграда, керван-сарай и турска странноприемница за няколкостотин коня. На 26, събота, пътувахме за Харманли⁵, на 27, неделя, за Каяли⁶, на 28, понеделник, за Филипопел, на 29, вторник, за Пазарджик⁷, на 30, сряда, почивахме там. На 31, четвъртък, пътувахме за Ихтиман⁸, на 1 юли за Rosina⁹ и на 2, събота, за София, където трябва да е средата на пътя.

На 23, неделя, пътувахме за Цариброд, на 4, понеделник — за Куручешме¹⁰. На това място ни срещна куриерът на оратора, който беше изпратен за Буда и Виена. Във връзка с разговора си с господин Рамруд от Падуа той съобщи за бунт в Цариград, до който се стигнало вследствие облагането на народа с данъци от султана и били затворени много, а 40 души били посечени, като телата им били разсечени на две. Числото на убитите поради този смут било голямо. Пристигна писмо и от Христоф Фернберг, [49] който също говори за смута в Цариград.

На 5 юли, вторник, пътувахме за Ниш, на 6, сряда, и на 7, четвъртък, почивахме там. Понеже по това време през деня

беше голяма горещина, по-голямата част от пътя пътувахме през нощта — сутрин до около 8 часа, и лягахме да почиваме през деня до вечерта пак до около 8 часа. На 6 с. м., сряда вечерта, когато искахме наново да потеглим, се развихри една голяма и твърде страшна буря, която обърна всички коли, включително и тази, в която лежеше Ротенхан в треска. Така че той падна в някаква вода и поради изтощението си не можал да се видише. Ако не бил един немски златар от Седмоградско, пътуващ с него, който да го изтегли от локвата, по собствените му думи, щял да се удави. Всеки случай всеки се оправя сам, доколкото можеше, и потегли наново за градчето. Стана така, че посланикът който не искаше да се забави един час пред бурята, целия друг ден трябваше да почива, докато бъдат поправени изпочупените коли.

Вечерта на 7, четвъртък, потеглихме пак и на 8 юли пристигнахме в Парачин, на 9, събота, в Ягодина, на 10, неделя, в Баточина, на 11, понеделник, в Хасан паша паланка, на 12, вторник, в Хисарджик¹¹, на 13 в Белград, откъдето започва Унгария.

¹ Бартоломей Пецен, дългогодишен служител, извънреден пратеник и императорски посланик при Портата през периода 1570—1592 г. Срв. уводните бележки към пътеписа на Лубенау.

² Kapsca — Хафса.

³ Одрин.

⁴ Rubin — това име се среща само у Лихтенщайн; не може да се свърже с никое местно име. Вероятно е грешка на автора или печатаря. Очевидно става дума за Свиленград.

⁵ Harmandér — Харманли.

⁶ Cailly — дн. с. Филево.

⁷ Thardor—Poilcar — силно изопачено предадено името на Пазарджик.

⁸ Himan — Ихтиман.

⁹ Името Rosina също не може да се идентифицира; очевидно грешка на автора.

¹⁰ Cuncriste — вероятно Куручешме, дн. с. Клисура.

¹¹ Дн. Гроцка.